

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

(найменування центрального органу управління освітою, власник)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ

(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни
підготовки спеціаліст _____
(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)
напряму _____
(шифр і назва напряму)
спеціальності 7.030509 «Облік і аудит»
(шифр і назва спеціальності)

(Шифр за ОПП _____)

Харків
2015 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: _ Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

(повне найменування вищого навчального закладу)

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: доцент кафедри економічного аналізу і обліку Мардус Н.Ю. _____

_____

Обговорено та рекомендовано до видання Президією Науково-методичної комісії з напрямку підготовки

_____

(шифр і назва напрямку)

“ _____ ” _____ 20__ року, протокол №__

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “ Організація і методика аудиту” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістр за (спеціальності) “8.030509 «Облік і аудит»”.

Мета дисципліни: формування у студентів базових теоретичних знань та практичних навичок організації і методики проведення аудиту, організації роботи аудиторської фірми і праці аудиторів.

Завдання дисципліни:

- вивчення теоретичних основ функціонування аудиту як незалежного фінансового контролю в Україні;
- нормативно-правових актів, що регулюють аудиторську та банківську діяльність, набуття практичних навичок з організації;
- планування та виконання аудиторських процедур.

Предмет дисципліни: методи і процеси аудиторських перевірок на підприємствах.

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки магістрів. Вивчення дисципліни ґрунтується на знанні економіки підприємства, бухгалтерського обліку, фінансового обліку, аналізу господарської діяльності, аудиту, фінансів.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни студент повинен:

Знати:

- сутність аудиту в ринкових умовах, його значення, завдання і тенденції розвитку аудиторської діяльності;
- правові та організаційні основи аудиту в Україні та за кордоном;
- організаційні та методичні аспекти аудиту фінансової звітності та надання супутніх послуг;
- міжнародний досвід організації та методики фінансового аудиту;
- методику здійснення зовнішнього і внутрішнього аудиту фінансової та податкової звітності підприємств;
- специфіку аудиторської перевірки акціонерних товариств, малих підприємств, підприємств з іноземними інвестиціями.

Уміти:

- організувати аудиторську фірму, скласти її установчі документи, реєструвати її для здобуття права здійснення аудиторських послуг;
- планувати роботу аудиторської фірми, розробляти стратегію та загальний план аудиту, програму аудиту, посадові інструкції працівників аудиторської фірми;
- організувати нормативно-правове, інформаційне, технічне та інше забезпечення праці аудиторів;
- вибирати оптимальні методи здійснення аудиторських процедур і організувати їх виконання;
- складати поточні та підсумкові робочі документи аудитора;
- аналізувати одержану під час аудиторської перевірки інформацію, готувати звітність аудитора та аудиторської фірми перед замовником та Аудиторською палатою України;
- організувати систему внутрішнього аудиту;
- організувати співпрацю аудиторів і працівників підприємства-замовника під час підготовки та проведення аудиторських послуг;
- об'єктивно оцінювати інформацію, одержану в процесі аналізу аудиторських доказів і фактів, готувати висновки і рекомендації та подавати звіти за результатами проведення аудиту ефективності;
- складати звіт незалежного аудитора.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 144 години/ __4 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Зміст дисципліни за темами

Заліковий модуль 1. Організація та методика здійснення аудиторської діяльності

Тема 1. Предмет, метод і об'єкти організації та методики аудиту.

Поняття щодо об'єктів аудиторської діяльності як окремих і взаємопов'язаних економічних, інформаційних та інших форм функціонування системи, що вивчається, стан яких може бути оцінено кількісно та якісно. Поділ об'єктів аудиту за складом, структурою, належністю до різних сфер діяльності, за іншими характеристиками. Розрізнення об'єктів аудиторської діяльності стан яких оцінюється в минулому, теперішньому та в майбутньому часі.

Проблеми підготовки та перепідготовки кадрів аудиторської діяльності.

Проблеми організаційного характеру та методологічного забезпечення. Проблеми незавершеності підготовки законодавчих актів аудиторської діяльності та застосування міжнародних нормативів аудиту у практиці аудиторської діяльності на Україні. Тенденції збільшення у структурі і послуг консультативної діяльності.

Тема 2. Організація діяльності і контроль якості роботи аудиторської фірми і праці аудиторів.

Визначення аудиторської фірми як юридичної особи, створеної відповідно до законодавства з питань діяльності господарських товариств, яка має право вести виключно аудиторську діяльність. Порядок та умови створення аудиторських фірм. Організація роботи та планування аудиторських перевірок. Поділ забезпечення аудиторських фірм на інформаційне, методичне, технічне, ергономічне та ін. Звітність аудиторських фірм.

Тема 3. Організація процесу аудиторської перевірки фінансової звітності та її інформаційного забезпечення.

Процедури вибору замовника, листування між замовником і аудиторською фірмою, (складання замовлення на проведення аудиту, листа пропозиції) та укладання договору. Права, обов'язки та відповідальність аудиторів і замовників.

Етапи аудиторського процесу. Порядок складання робочих документів, документів організаційного характеру та аудиторського висновку. Порядок передачі аудиторського висновку та оплати за послуги.

Особливості організації аудиту у середовищі електронної обробки даних. Методика використання комп'ютерних засобів у процесі аудиту. Нормативні вимоги до аудиту в умовах електронної обробки даних. Вплив системи електронної обробки даних на оцінку системи бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю.

Сутність і зміст, інформаційного забезпечення аудиту. Класифікація інформації аудиту за різними ознаками (зміст інформації, характер оцінки об'єктів аудиту, суб'єкт аудиту та ін.). Систематизація інформаційного забезпечення аудиту в розрізі стадій його процесу. Організація технічного забезпечення аудиту.

Змістовний модуль 2. Організація і методика аудиту за об'єктами

Тема 4. Аудит установчих документів, облікової політики та власного капіталу підприємства.

Законодавча та нормативні бази аудиту установчих документів та облікової політики. Джерела інформації аудиту установчих документів та облікової політики і аудиторські процедури, які використовуються під час аудиторської перевірки. Типові порушення, які зустрічаються під час аудиту установчих документів та облікової політики.

Типові порушення, які зустрічаються під час аудиту капіталу і зобов'язань. Методика аудиту капіталу і зобов'язань. Законодавча та нормативні бази аудиту капіталу і зобов'язань. Джерела інформації аудиту капіталу і зобов'язань капіталу і зобов'язань. Процедури аудиту капіталу і зобов'язань. Робочі документи аудитора, які складаються під час аудиту капіталу аудиторської діяльності.

Організація роботи та планування аудиторських перевірок. Поділ забезпечення аудиторських фірм на інформаційне, методичне, технічне, ергономічне та ін. Звітність аудиторських фірм.

Тема 5. Аудиторська перевірка необоротних активів та інвестицій.

Методика аудиту операцій з основними засобами і нематеріальними активами (надходження, переміщення, вибуття та ліквідації). Методика аудиту ремонту основних засобів, нематеріальних активів. Законодавча та нормативні бази аудиту необоротних активів, джерела інформації, процедури аудиту.

Робочі документи аудитора, які складаються під час аудиту необоротних активів. Типові порушення, які зустрічаються під час аудиту необоротних активів.

Тема 6. Контроль аудитором грошових коштів і дебіторської заборгованості.

Мета перевірки і джерела інформації. Законодавча та нормативні бази аудиту грошових коштів і дебіторської заборгованості. Організація та методика касових операцій і операцій за рахунками у банках.

Методика аудиту грошових коштів і дебіторської заборгованості.

Джерела інформації аудиту грошових коштів і дебіторської заборгованості. Процедури аудиту грошових коштів і дебіторської заборгованості. Перевірка правильності документального відображення операції з коштами. Додержання порядку ведення касових операцій з готівкою, цінними паперами, бланками суворої звітності.

Особливості нормативної бази готівково-розрахункових операцій.

Робочі документи аудитора, які складаються під час аудиту грошових коштів і дебіторської заборгованості. Типові порушення, які трапляються під час аудиту грошових коштів і дебіторської заборгованості

Тема 7. Аудит запасів і незавершеного будівництва.

Методика аудиту запасів. Законодавча та нормативні бази аудиту запасів і незавершеного будівництва. Джерела інформації аудиту запасів і незавершеного будівництва. Процедури аудиту запасів і незавершеного будівництва. Робочі документи аудитора, які складаються під час аудиту запасів і незавершеного будівництва. Типові порушення, які зустрічаються під час аудиту запасів і витрат.

Тема 8. Аудиторський контроль праці та її оплати.

Організація і методика системи оплати праці, формування коштів на оплату праці. Джерела інформації.

Трудове законодавство і нормативна база розрахунків з оплати праці та оподаткування фізичних осіб.

Перевірка дотримання законодавства про працю. Перевірка документального оформлення трудових угод.

Перевірка розрахунків з оплати праці зі штатним і позаштатним персоналом підприємства, а також з інших операцій з персоналом і розрахунків з відшкодування матеріальних збитків та операцій позики.

Організація і методика нарахувань на заробітну плату і сплати податків до бюджету і позабюджетних платежів з розрахунків з фізичними особами.

Організація і методика оподаткування доходів персоналу.

Типові помилки і порушення в обліку розрахунків з оплати праці.

Узагальнення результатів перевірки.

Тема 9. Аудит довгострокових і короткострокових зобов'язань.

Мета і завдання аудиту з довгостроковими і поточними зобов'язаннями.

Предмет та об'єкти аудиту з довгостроковими і поточними зобов'язаннями.

Джерела інформації для аудиту і ревізії з довгостроковими і поточними зобов'язаннями.

Прийоми і способи вивчення операцій з довгостроковими і поточними зобов'язаннями.

Тема 10. Аудит витрат і собівартості продукції.

Методика аудиту витрат і собівартості продукції. Законодавча та нормативні бази аудиту витрат і собівартості продукції. Джерела інформації аудиту витрат і собівартості продукції. Процедури аудиту витрат і собівартості продукції. Робочі документи аудитора, які складаються під час аудиту витрат і собівартості продукції. Типові порушення, які зустрічаються під час аудиту витрат і собівартості продукції.

Тема 11. Аудит формування доходів і фінансових результатів.

Методика аудиту доходів і фінансових результатів. Законодавча та нормативні бази аудиту доходів і фінансових результатів. Джерела інформації аудиту доходів і фінансових результатів. Процедури аудиту доходів і фінансових результатів. Робочі документи аудитора, які складаються під час аудиту доходів і фінансових результатів. Типові порушення, які зустрічаються під час аудиту доходів і фінансових результатів.

Тема 12. Аудиторська перевірка податкових розрахунків і платежів.

Організація і методика оподаткування, податкового обліку і звітності за податком на додану вартість.

Організація і методика нарахування та сплати податку на додану вартість, акцизного збору.

Організація і методика зборів і платежів до бюджету і позабюджетних фондів. Мета перевірки і джерела інформації. Аудит обліку місцевих податків і зборів.

Тема 13. Завершення аудиторської перевірки та узагальнення результатів аудиту фінансової звітності.

Методика аудиту фінансової звітності. Законодавча та нормативні бази аудиту фінансової звітності. Джерела інформації аудиту фінансової звітності.

Процедури аудиту фінансової звітності. Робочі документи аудитора, які складаються під час аудиту фінансової звітності. Типові порушення, які зустрічаються під час аудиту фінансової звітності.

Тема 14. Особливості завдань з погляду фінансової звітності, спеціальних видів аудиту та аудиторських послуг.

Особливості організації аудиторських послуг. Типові напрями аудиторських консультацій. Особливості організації проведення консультаційного аудиту. Порядок оформлення і представлення результатів консультаційного аудиту. Роль консультаційного аудиту в підвищенні ефективності виробництва.

Консультавання в різних галузях діяльності. Послуги, сумісні з проведенням обов'язкового аудиту. Послуги, не сумісні з проведенням обов'язкового аудиту.

Основні об'єкти консультацій суб'єктів господарювання: постановка обліку, вироблення облікової і фінансової політики, фінансовий аналіз підприємства, оподаткування, господарські зв'язки, перспективи розвитку. Роль внутрішнього аудитора в аудиторському супроводі. Залучення експертів до аудиторського супроводу.

Порядок надання документації організаційного характеру. Порядок проведення аудиторських послуг та оформлення підсумкової документації.

Тема 15. Внутрішній аудит суб'єктів підприємницької діяльності.

Сутність внутрішнього аудиту та його місце в системі внутрішнього контролю, його організація і необхідність. Функції та завдання внутрішнього аудиту. Об'єкти внутрішнього аудиту. Формування методології внутрішнього аудиту.

3. Рекомендована література

Базова:

- 1 Конституція України. Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.
- 2 Господарський Кодекс України від 16.01.2003 №436 (останні зміни N 4498-VI ([4498-17](#)) від 13.03.2012)
- 3 Про аудиторську діяльність: Закон України: Затв. Постановою Верховної Ради України від 22.04.93 р. з наступними змінами і доповненнями // Відомості Верховної Ради України. - 1993. - №23.
- 4 Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України: Затв. Постановою Верховної Ради України від 16.08.1999р.
- 5 Національні положення (стандарт) БО 1 . Загальні вимоги до фінансової звітності: Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 20.06.2014 № 766.
- 6 Національні положення (стандарт) БО 2 «Консолідована фінансова звітність»: Затв. Наказом Міністерства Фінансів України від 20.06.2014 № 766.
- 7 Положення (стандарт) БО6 . виправлення помилок і зміни у фінансових звітах: Затв. Наказом Міністерства Фінансів України від 28.05.99 р. №137 // Все про бух. облік. - 2000 -№11.
- 8 Положення (стандарт) БО 7 Основні засоби: Затв. Наказом Міністерства Фінансів України // Все про бух. облік - 2000 - № 15.
- 9 Положення (стандарт) БО 11 Зобов'язання : Затв. Наказом Міністерства Фінансів України від 31.01.2000 № 20.
- 10 Національні нормативи аудиту. Кодекс професійної етики аудиторів України: Затв. рішенням Аудиторської палати України №73 від 18.12.1998.
- 11 Международные стандарты аудита. Кодекс этики профессиональных бухгалтеров. - М., 2000.
- 12 Кодекс професійної етики аудиторів України від 18.12.1998 №73.
- 13 Методичні рекомендації з перевірки порівнянності показників форм річної фінансової звітності підприємства. Лист Мінфін України від 09.01.2001 №053-41.
- 14 Методичні рекомендації щодо підготовки аудиторського висновку при перевірці ВАТ та елементів (крім комерц. банків).
- 15 Положення про сертифікацію аудиторів, затверджене Рішенням Аудиторської палати України від 18.11.2002.
- 16 Про затвердження Стандартів аудиту та етики Міжнародної федерації бухгалтерів як національних стандартів аудиту.

Допоміжна:

- 17 Аудит адміністративної діяльності. – К.: Основи, 2000. – 190 с.
- 18 Аудит і аудиторська діяльність /Л.С. Шатковська, В.М.Жук та ін.; За ред.. Шатковської.-К., Урожай, 2006.
- 19 Аудит і ревізія підприємницької діяльності. Навчальний посібник / Бутинець Ф.Ф. та ін.; За ред. проф. Бутиця Ф.Ф. – Житомир: П.П. «Рута», 2001. – 416 с.
- 20 Белуха Н.Т. Аудит: Учебник.- К.: «Знання», КОО, 2000.- 769 с. – (Высшее образование XXI века).
- 21 Беренда Н.І. Організація і методика аудиту.-К.НУХТ, 2004.
- 22 Білуха М.Т., Микитенко Т.В. Фінансовий контроль:теорія, ревізія, аудит: Підручник.-К., Українська академія оригінальних ідей.-2005.
- 23 Богомоллов А.М. Внутренний аудит. Организация и методика проведения. – М.: «Экзамен», 2000. – 192 с.
- 24 Бутинець Ф.Ф. Аудит: Підручник для вузів.-Житомир, ПП№Рута», 2005.
- 25 Бутинець Ф.Ф., Малюга Н.М., Петренко Н.І. Аудит. Монографія /За ред.. Ф.Ф.Бутиця.- Житомир, ЖДТУ, 2004.
- 26 Василевич И.П., Ширкина Е.И. Сборник задач по аудиту: Учебное пособие. – М.: Финансы и статистика, 1999. – 288 с.
- 27 Вольских К. Аудит маркетинга. Как все должно быть. // Менеджмент и менеджер. –

2003. - № 4, с. 43-49
- 28 Гуцайлюк З.В., Мех Я.В., Щирба М.Т. Аудит.-Тернопіль: Економічна думка, 2002.
  - 29 Дорош Н.І. Аудит: методологія і організація. -К., т-во «Знання», КОО, 2001.
  - 30 Загородній А.Г., Корягін М.В., Єлісеєв А.В. Аудит. – Львів, «Львівська політехніка», 2004.
  - 31 Зубілевич С.Я., Голов С.Ф. Основи аудиту.-К., Ділова Україна, 2003.
  - 32 Кадуріна Л.О. Основи аудиту –К., Слово, 2003.
  - 33 Кононенко О. Читаем финансовую отчетность – Х: Фактор, 2000 – 96с.
  - 34 Кужельний М.В. Контроль фінансової діяльності та правильності її складання. – К.: Ельга, 2001. – 240 с.
  - 35 Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку/ Перекл. з англ. За ред. С.Ф. Голова.-К.: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 1998.-736 с.
  - 36 Науково-практичний коментар до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». - К.: Основа, 2000.-61с.
  - 37 Петрик О.А. Аудит:методологія і організація: Монографія.-К.КНЕУ, 2003.
  - 38 Подольский В.И., Поляк Г.Б. и др.. Аудит: Уч. Для вузов /Под ред..В.И.Подольского. – М.ЮНИТИ-ДАНА, 2001.
  - 39 Понікаров В.Д., Серікова Т.М. Аудит: Навч. Пос.-Х.:ВД «ІНЖЕК», 2003.
  - 40 Усач Б.Ф. Аудит: Навчальний посібник, 2-ге видання, стереотипне. Киев. «Знання-Прес»2003
  - 41 Фінансова звітність за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. - К.: Лібра, 1999.-336 с.

Періодичні видання.

- 1 Газета "Все о бухгалтерском учете".
- 2 Журнал "Бухгалтерский учет и аудит".
- 3 Журнал "Баланс".
- 4 Журнал "Главбух".

15. Інформаційні ресурси

Экономическая библиотека	www.buhcon.com
Газета "Все о бухгалтерском учете"	www.vobu.com.ua
Форум	www.dtkrt.com.ua
Пенсионный фонд	www.pfu.gov.ua
ЧП	www.chp.com.ua
Бухгалтерия	www.avers.dp.ua
ГНАУ	www.sta.gov.ua
Киевская налоговая администрация	www.kyivsta.gov.ua
Бланк	www.blank.com.ua
Бизнес	www.dinai.com
Журнал «Бухгалтер»	www.buhgalter.kharkov.com
Журнал «Бухгалтерия»	www.buhgalteria.com.ua
Вісник податкової служби	www.visnik.com.ua
Журнал «Баланс»	www.balance.dp.ua
Журнал «Бизнес»	www.business.kiev.ua
Урядовий кур'єр	www.namedia.visti.net
ВР України	www.rada.gov.ua
Киевский реестр бизнеса	www.krb.com.ua

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання ___екзамен_____

5. Засоби діагностики успішності навчання

Контроль за роботою студентів здійснюється у вигляді обговорень, опитувань, розв'язання задач під час практичних занять, виконання індивідуального завдання (розрахункове завдання) та перевірки знань студентів під час складання іспиту.

Засоби для проведення поточного контролю

Коли проводяться (№ занять)	Варіанти і зміст модульних контрольних робіт (контрольних робіт)	Строки проведення (на якому тижні семестру)
1	2	
15	Модульна контрольна робота № 1 Організація та методика здійснення аудиторської діяльності: 1) Теоретичне питання (30 питань). 2) Тести (2 варіанти по 50 тестів)	7
32	Модульна контрольна робота № 2 Організація і методика аудиту за об'єктами: 3) Теоретичне питання (30 питань). 4) Тести (2 варіанти по 50 тестів) 5) Ситуаційні завдання.	15

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота									Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2			55	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
5	5	5	5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C	задовільно	
64-73	D		
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни